

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Особливого значення набуває питання виявлення шляхів ефективного управління дебіторською заборгованістю. Підприємцям необхідно, для прийняття рішень, отримувати правдиву, неупереджену та достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, особливо про стан дебіторської заборгованості.

Проблемам розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, його організації, становлення контролю на підприємстві та аналізу призначені праці видатних вітчизняних учених – економістів: М. Т. Білика, Ф. Ф. Бутинця, Г. А. Велша, М. В. Кужельного, В. Г. Лінника, О. І. Лучкова, Н. В. Матіцина, В. Ф. Паля, Р. А. Слав'юка, Я. В. Соколова та інших.

Згідно із П(с) БО 10, дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1].

Дебіторську заборгованість можна визначити як складову оборотного капіталу, суму боргів від юридичних і фізичних осіб, які належать підприємству. Таким чином, вона є одним із видів фінансових зобов'язань контрагентів по відношенню до підприємства.

Для організації процесу управління дебіторською заборгованістю на підприємстві необхідно визначитися з її класифікацією. Згідно П(С) БО 10 в Україні є обов'язковим поділ дебіторської заборгованості на поточну та довгострокову, який залежить від нормального операційного циклу та терміну погашення заборгованості. Поточна дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Також дебіторську заборгованість поділяють на сумнівну та безнадійну залежно від платоспроможності дебіторів. Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

У процесі управління дебіторською заборгованістю одним з головних етапів розглядають процес її реструктуризації. Необхідність реструктуризації

дебіторської заборгованості може виникнути не лише у разі проведення внутрішньої фінансової санації підприємства – постачальника при загрозі банкрутства, але й при виявленні симптомів легкої кризи, пов'язаної із зниженням рівня абсолютної платоспроможності, виникненням постійної потреби у залученні додаткових позикових коштів для здійснення поточних платежів.

Оцінка ризикованості досить важлива, вона є необхідною основою для реалізації методів рефінансування.

Рейтингова оцінка дебіторів має здійснюватись в наступній послідовності: вибір дебітора для проведення оцінки, інформаційне забезпечення процесу оцінки дебітора, визначення загальної рейтингової оцінки дебітора, присвоєння дебітору рівня надійності.

На першому етапі здійснюється вибір дебітора: за даними оборотно-сальдової відомості здійснюється відбір дебіторів які прострочили платежі за рахунками.

На другому етапі здійснюється інформаційне забезпечення процесу оцінки дебітора за кількісними та якісними показниками.

Основні компоненти щодо розрахунку і оцінки кількісних показників дебітора на основі аналізу дебіторської заборгованості: термін прострочки погашення дебіторської заборгованості; частка у загальній сумі дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Основними елементами аналізу якісних показників дебітора підприємства є: термін співпраці з дебітором; дотримання платіжної дисципліни; компетентність менеджменту дебітора; наявність угоди.

На третьому етапі визначається кінцева загальна рейтингова оцінка як сума значень рейтингових оцінок показників.

На четвертому етапі, виходячи із значення кінцевої рейтингової оцінки, дебітору присвоюється відповідна категорія надійності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дебіторська заборгованість: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>